

Er referens 2015/2049

Svensk Vindenergis svar på Svenska kraftnäts Remiss av nya avtalsmallar för anslutnings- och stationsavtal med ändrade allmänna avtalsvillkor

Svensk Vindenergi har fått möjlighet att uttala sig om Svenska kraftnäts förslag till nya avtalsmallar för anslutnings- och stationsavtal. Nedan följer våra synpunkter som är av både övergripande och detaljerad karaktär

Övergripande synpunkter

- Det är positivt att avtalsstrukturen ses över så att anslutningsavtalet ingås under otvetydig avsikt från båda att genomföra anslutningen.
- För att få tillstånd ett generiskt avtal som branschen har förståelse för och kan stå bakom, föreslår vi att Svenska kraftnät efter remissförfarandet upprättar en dialog med branschen kring innehållet i avtalen. Det borde nämligen finnas ett intresse hos Svenska kraftnät att verkligen säkerställa att avtalet är funktionellt för alla parter.
- Det är positivt att Svenska kraftnät ger förslag på nya avtalsmallar i syfte att uppnå ökad tydlighet och transparens. Den befintliga strukturen är förvirrande då anslutande parter tvingas ingå anslutningsavtal innan hela projektet är säkrat eftersom det arbete som utförs inom ramen för anslutningsavtalet är avgörande för om projektet i övrigt, även om andemeningen med anslutningsavtalet uppenbart är att båda parter förbinder sig att genomföra anslutningen.
- Det är positivt att övergripande villkor införs i allmänna avtal.
- Det är positivt att anläggningsavtalet flyttas till tidigare i projektet genom att delvis inkorporeras i allmänna avtalsvillkor.
- Då avtalet är generiskt ser vi gärna att Svenska kraftnät tar fram ett dokument som visar avsikten och tanken med varje paragraf i remissrundan.

- Svenska kraftnät skriver i sitt inledningsbrev att ändringarna inte är substantiella. Vi delar inte denna uppfattning, inte minst genom konsekvenserna av att byggavtalet har inkorporerats i anslutningsavtalet.
- Vår uppfattning är att Svenska kraftnät bör se det som en del i uppdraget att leverera anslutningar under skäliga villkor - att kostnader och tidplaner är så pass underbyggda att de visar en rimlig genomförandetid för båda parter, samtidigt som kostnaden inte avviker avsevärt från det utlovade. Detta löses genom att utföra offertförberedande åtgärder i form av en mer noggrann projektering. Det är viktigt att Svenska kraftnät får skälig ersättning för sitt arbete och att organisationen utformas efter de behov som finns.
- Från branschens sida skulle vi gärna se att Svenska kraftnät följer resten av nätbranschen vad gäller projekteringsavtal. Projekteringsavtal är nämligen en ärlig överenskommelse mellan parterna kring kostnadsbild, teknisk lösning och tidplan. Vi anser inte att det är skäligt med krav på att anslutande part ska ha full teckning för sina åtaganden så pass att man kan utställa bankgaranti on demand, samtidigt som Svenska kraftnät ska ha frihetsgrader kring både tid och kostnad.
- Att kunden vid tecknande av anslutningsavtal varken har en tydlig och rättvis bild över kostnaden eller tidplanen, gör avtalet svår genomförbart utifrån ett internationellt finansierings- och projektperspektiv. I synnerhet då möjligheten att kunna kliva ur inför byggavtal (när kostnader och tidplaner blivit tydliga) verkar tas bort. Det leder till dyrare projekt genom ökad riskpremie eller att osäkerheten blir för hög för att investerarna överhuvudtaget ska vilja genomföra investeringen. Det kan också leda till fler avsiktsbrott av det slag som vi misstänker att Svenska kraftnät vill undvika med den nya utformningen.
- Det kommer att bli svårt för många vindkraftsprojekt att komma vidare med investeringen eftersom säkerhet för hela beloppet måste ställas redan vid anslutningsavtalets tecknande. I dag räcker det att säkerheterna ställs när byggavtalet tecknas det vill säga ca två år innan driftsättning vilket är realistiskt. Med det nya upplägget måste finansiering vara helt klar minst ett år tidigare.
- Vi ser ett problem med att avtalen inte börjar gälla förrän Svenska kraftnäts styrelse ska fatta genomförandebeslut. Det blir nämligen ett moment 22. Projektet är inte säkert innan det datumet, men kunden förväntas ha skrivit på ett avtal som är bindande för kunden i tolv månader. Det behöver förtydligas vilka mekanismer som skulle kunna få ett negativt besked från Svenska kraftnäts styrelse och vid negativt besked bör det vara möjligt med omförhandling. En omförhandling eller möjlighet att kliva ut avtalet bör även vara aktuell vid stora avvikelser i kostnad och tidplan.

Detaljerade Synpunkter

Nedan följer våra synpunkter på Svenska kraftnäts remiss. Rubrikerna är hämtade från rapporten och under varje rubrik återfinns våra samlade kommentarer på avsnitten.

Allmänna avtalsvillkoret

Allmänt

Inledningsvis anser vi det är viktigt att påpeka att samtliga avtal är skyldiga att följa ellagens bestämmelser. Vi har i avtalsförslagen identifierat en rad tveksamheter utifrån ellagens bestämmelser. Enligt ellagen ska anslutningen ske såväl till skäliga villkor som inom skälig tid. Att Svenska kraftnät inte kan ge varken en tillförlitlig tid- eller kostnadsplan i samband med tecknande av anslutningsavtalet anser vi strider mot detta. Likaså anser vi inte att det är skäligt att ändra ingående avtal i efterhand.

3.3 Nedlagda kostnader

Inom ramen för intentionsavtalet ska Svenska kraftnät ta fram de stora riskerna med tid och kostnad. Att det i anslutningsavtalet finns ett utrymme för 20 procent merkostnad som gräns för när anslutande part skäligen kan dra sig ur avtalet tyder på att det finns risker som bygger på annat än marknadsläget, råvarupriser, entreprenörers beläggning etc. 20 procent av 150 MKR är 30 MKR, och som kan komma att upptäckas först under den projektering som utförs inom av anslutningsavtalet. Det är en ganska stor post som missats, särskilt om den kalkyl som gjorts som underlag till avtalet innehåller luft för oförutsedda händelser. Vi ifrågasätter inte 20 procent-spärren. Vi ifrågasätter om den projektering som görs under intentionsavtalet är tillräcklig. Variationer i entreprenadkostnader är hanterbart i ett projekt om de enbart beror på marknadsläget.

Den tid som idag är sex månader mellan intentionsavtal och anslutningsavtal bör vara förhandlingsbar upp till ett år. En finansieringsprocess består av: upphandling, och finansiering. Den kan innebära att förhandlingen avbryts med en part och tas upp med en annan.

Såsom avtalet är formulerat finns det ingen möjlighet för kunden att dra sig ur med hänvisning till utdragen tidplan utan vite. Utdragen tidplan kan vara avsevärt dyrare än 20 procent entreprenadkostnad, som är ett giltigt skäl att dra sig ur. En tidplan som släpar mer än en månad utifrån utlovad tid medför stora kostnader. Om tidplanen förskjuts mer än ett kvartal borde kunden ha rätt att dra sig ur avtalet. Att kunden kan kliva ur anslutningsavtalet på ett renhårigt vis med hänvisning till kostnad och/eller tidplan borde framgå tydligt i anslutningsavtalet.

Vidare ställer vi oss frågande till varför Svenska kraftnät ska ha ett vite utöver nedlagda kostnader. Det vill säga varför svenska kraftnät ska ta betalt för kostnader som inte är upparbetade.

Ett eventuellt vite ska i så fall stå i relation till nedlagt arbete, inte ännu ej utfört arbete och ej byggd anläggning. Det skulle kunna få vara en fast klumpsumma.

16 Ändringar och tillägg

Det går att tolka texten som att Svenska kraftnät kan ändra alla avtalsvillkor, även i ingångna avtal så länge Svenska kraftnät meddelar detta. Är det avsikten?

Om Svenska kraftnät ska kunna ändra alla avtalsvillkor i redan ingångna avtal bör kunden också ha den möjligheten mot Svenska kraftnät. Annars får detta ske först efter skriftligt godkännande av kunden.

Det borde finnas en preliminär tidplan för hela projektets genomförande. Som det är nu finns det ett datum utan vidare förklaring. Denna kan finnas i andra dokument men de gör mer nytta som bilaga till avtalet även om den är preliminär. Om diskussion uppstår om varför inte datumet kan uppnås måste man veta hur datumet sattes. Tider för projekterings- och upphandlingsprocesser kan inte sättas efter ingånget avtal.

Anslutningsavtalet

Allmänt

Det kommer att bli svårt för många vindkraftsprojekt att komma vidare med investeringar eftersom säkerhet för hela beloppet måste ställas redan vid anslutningsavtalets tecknande. I dag räcker det att säkerheterna ställs när byggavtalet tecknas, det vill säga ca två år innan driftsättning vilket är realistiskt. Med det nya upplägget måste finansiering vara helt klar minst ett år tidigare. Läger man därtill att man även måste ta hänsyn till att vid beställning av den tekniska utredningen så har kunden ett krav från Svenska kraftnät om att teckna anslutningsavtalet sex månader efter deras beslut, så innebär detta att man måste ha säkerställt finansieringen ca fyra år innan driftsättning vilket inte är rimligt om ens genomförbart i det fall anslutningen avser nya vindkraftsprojekt.

Svenska kraftnäts nuvarande avtalsstruktur med separata anslutningsavtal och byggavtal stödjer däremot på ett bra sätt utbyggnaden av vindkraftsprojekt med behov av utbyggnad/nybyggnad av stamstationer.

Det finns en otydlighet i anslutningsavtalet vad gäller koncessioner.

I nuvarande avtalsstruktur får man inte teckna byggavtal innan alla koncessioner vunnit laga kraft, detta nämns inte i det nya förslaget, vilket ger frågan om kunden skall ha laga kraft på sina koncessioner redan när hen tecknar anslutningsavtalet?

Svenska kraftnät bör hitta en metod för att utföra arbeten utanför anslutningsavtalet utan att för den skull känna att man lägger resurser på fel saker. Enligt gällande avtalsstruktur är det omöjligt att utföra en beställning som kräver att Svenska kraftnät först ska söka en koncession. Det går inte som verksamhetsutövare att ligga ute med 100 procent bankgaranti medan Svenska kraftnät söker koncession och det går verkligen inte att knyta upp hela projektet. Det är i princip omöjligt att skriva på ett anslutningsavtal med täckning för anslutningen, lägga upp en bankgaranti på 100 procent, genom att sätta in hela kostnaden på ett konto i bank, för anslutningen och vänta 4-7 år på koncession för att sedan börja planera anslutningen.

Idag finansieras en majoritet av stora infrastruktur och byggprojekt med riskkapital från tredje part. Det betyder i praktiken att alla bindande avtal skrivs på samtidigt och alla väsentliga delar av projektet måste säkras upp just då. Det kan innebära att miljardbelopp knutits upp i bindande avtal med gällande tidplaner för när investeringen ska ge avkastning. Det betyder att alla osäkerhetsmoment som koncessioner, tekniska utredningar betydande entreprenadkostnader måste vara avklarade/kända eftersom alla konsekvenser av förseningar utifrån någon antagen tidplan är väldigt stora. Detta har regionnätbolag löst genom att utföra vissa arbeten i separata projekteringsavtal.

Med inkorporeringen av byggavtalet i anslutningsavtalet förbinder kunden sig till kostnader som inte är fullt utredda och som har stor grad av variation mot antaget värde. Svenska kraftnät borde gå samma väg som regionnätbolagen och ingå avtal om delarbeten som kan utföras innan anslutningsavtal ingås. Tidigare motsvarade Svenska kraftnäts

anslutningsavtal motsvarar i praktiken andra nätbolags projekteringsavtal, även om andemeningen var en annan.

4.1 Ägogränser

Ska Svenska kraftnät äga all utrustning för fjärrkommunikation?

7.1 Anslutningsavgift

Istället för att ha bankgaranti från första början borde avtalet ha en avgift "up front" som täcker projekterings- och upphandlingsarbetet och som är förverkad om kunden säger upp avtalet.

8.2 Nybyggnad/Ombyggnad/Tillbyggnad

Det står att Svenska kraftnät inte har andra skyldigheter mot beställaren än vad entreprenören har mot Svenska kraftnät. Det borde ligga på Svenska kraftnät att tillhandahålla tekniska förutsättningar med mera för upphandling och design av kundens anläggning. Det är bara Svenska kraftnät som har denna kunskap.

8.4 Projektorganisation

Det borde även i tillämpliga fall finnas en styrgrupp (ej samma som projektgruppen) som ansvarar för större finansiella spörsmål och kontraktuella beslut.

Det bör framgå i avtalet att projektgruppen tillsätts direkt efter att avtalet undertecknats av båda parter och att hela projektgruppen och styrgruppen är delaktig i hela processen, inklusive upphandling.

10 Säkerhet

Hur avses kravet på bankgarantins att hanteras under projektets gång? Ska den verkligen lämnas fullt ut innan projektering påbörjas? Är det rimligt med avseende på kostnaden för en bankgaranti och vilka ledtider som kan finnas på projektering av stamnätet?

100 procent bankgaranti från början till slut är dyrt, särskilt när det kommer till så dyra saker som stamnätsanläggning och särskilt om det inte utförts någon projektering innan den utställs. Projektering av något slag är nödvändigt för att uppskatta kostnaden om det inte gjorts ordentligt under tidigare avtal i anslutningsprocessen.

Bankgarantin borde spegla de kostnader som Svenska kraftnät har förbundit sig till med tredje part plus eget arbete. Hur är tanken att detta ska hanteras om det ska byggas en ledning med koncession? Det vore i praktiken omöjligt att ställa ut en bankgaranti över tio år på en luftledning och en station.

Hur förhåller sig kravet på bankgaranti gentemot tröskeleffektslån. Kommer en sådan bankgaranti endast ställas i förhållande till verksamhetsutövarens andel i den totala nätinvesteringen?

En "On first demand" garanti kräver i princip att beloppet som avses sätts in på ett konto hos utställaren. Samtidigt som den kostar ett antal procent av beloppet per år. För att kunna sätta in storleksordningen 100 MKR på ett konto krävs att hela projektet är finansierat, vilket är i linje med Svenska kraftnäts syfte med det nya avtalet. Det måste även ses som självklart att båda parter har teckning för att ingå de avtal som ska ingås. Men tillsammans med osäkerheten kring genomförandebeslutet (se stycket nedan) blir det ett moment 22. En rimlig metod för utställande av bankgaranti är att en plan görs upp över vilka summor som ska säkerställas och när. Bankgarantin ska inte utgöra ett instrument för att avgöra om motparten är seriös. Den ska användas till att säkra upp att parter inte står med utgifter när motparten av någon anledning saknar täckning för sina åtaganden. OM ena parten ska

ställa ut garanti på hela sitt åtagande bör även den andra parten göra det med säkrad tidplan och kostnad.

Kombinationen av kravet på bankgaranti och kundens behov av tydliga tider och kostnader innan projektet säkras kommer resultera i att endast parter med eget kapital, så att risken endast blir räntan på inestående kapital, kan teckna anslutningsavtal med Svenska kraftnät på risk. Det är inte en rimlig syn på kapital i finansiering av stora projekt.

11 Giltighetstid

Att avtalet slutar gälla med omedelbar verkar utifrån ett ickehandlig hos leverantören (Svenska kraftnät) ett visst datum är inte stabil i en internationell finansieringsprocess. Varför har Svenska kraftnät valt en så hård skrivning istället för omförhandling eller annan kompletterande skrivning? Det finns ganska många scenarion där man missar ett styrelsebeslut eller där tillstånden är utom slutkundens kontroll. Det kan t.ex. finnas ett regionnätbolag emellan. Ska avtalet skrivas om då? Hur sätter man datumet om det är en lång projektering? Ska avtalet omförhandlas när man märker att man närmar sig slutdatum? Att Svenska kraftnät inte fattar genomförandebeslut beror troligtvis på att anslutande part misslyckats med något. Datum för avtalets upphörande bör sättas utifrån anslutande parts handlingar och ickehandlingar.

Att Svenska kraftnäts styrelse ska fatta genomförandebeslut ett visst datum, gör att avtalet inte är värt något förrän just det datumet. Det är först då som Svenska kraftnät förbinder sig att genomföra det som avtalats. Det blir ett moment 22. Projektet är inte säkert innan det datumet, men kunden förväntas ha skrivit på ett avtal som är bindande för kunden i tolv månader. Det behöver förtydligas vilka mekanismer som skulle kunna få ett negativt besked från Svenska kraftnäts styrelse och vid negativt besked bör det vara möjligt med omförhandling. En omförhandling eller möjlighet att kliva ut avtalet bör även vara aktuell vid stora avvikelser i kostnad och tidplan.

Vi frågar oss även vad avsikten med 12 månaders uppsägningstid. Leverantören (Svenska kraftnät) borde skyndsamt avveckla verksamheten men få ersättning för upplupna kostnader och kostnader som ej går att undvika. Allt annat anser vi är oskäligt.

Stockholm 2015-12-14

Svensk Vindenergi

Med vänliga hälsningar

Charlotte Unger
Vd Svensk Vindenergi

Mattias Wondollek
Ansvarig elnät och marknad